

VECĀKU UN SPECIĀLISTU ATBALSTA IESPĒJAS BĒRNIEM MĀCĪBU PROCESĀ

Kuldīgas 2.vidusskolas sagatavots informatīvs materiāls
vecākiem, 2021.

SPECIĀLISTU ATBALSTS VECĀKIEM BĒRNA ATTĪSTĪBAS POSMĀ

Katrs bērns ir individualitāte un atšķirīgs no pārējiem!
Katra bērna attīstība var NEDAUDZ atšķirties no vienaudžiem.

BĒRNA ATTĪSTĪBA 5-6 GADU VECUMĀ

Kustību attīstība: lec un met kūleņus; šūpojas šūpolēs, rāpjas; var nostāvēt uz vienas kājas vismaz 10 sekundes.

Roku un pirkstu veiklība: pēc parauga uzzīmē trīsstūri un citas ģeometriskas figūras; var uzzīmēt cilvēku; var uzrakstīt dažus drukātos burtus; spēj patstāvīgi apģērbties un noģērbties; ēd, lietojot karoti, dakšīņu un reizēm arī nazi; ir apguvis tualetes iemaņas.

Valoda: var atstāstīt daļu no stāsta; spēj pateikt teikumu, kas sastāv vairāk nekā no 5 vārdiem; lieto nākotnes formu; var pastāstīt par savu ģimeni; var pastāstīt stāstu.

Uztvere un domāšana: prot skaitīt līdz 5; var pareizi nosaukt vismaz 4 krāsas; izprot jēdzienus: lielāks, mazāks vairāk, mazāk; ir izpratne par ikdienišķām lietām (tādām kā nauda, ēdiens, ierīces).

Sociālā attīstība: grib iepriecināt draugus; grib līdzināties draugiem (būt tāds kā viņi); patīk dziedāt, dejot un tēlot; izrāda lielāku patstāvību (piemēram, var patstāvīgi aiziet ciemos pie kaimiņiem).

Emocionālā attīstība: spēj atšķirt realitāti no fantāzijas; reizēm prasīgs, reizēm labprāt sadarbojas ar pieaugušajiem, gan vienaudžiem.

Uzmanības noturīgums aizraujošai aktivitātei vismaz 5 minūtes.

IETEIKUMI VECĀKIEM (5-6)

Ja esat novērojuši, vai par to ir informējusi pirmsskolas izglītības iestādes skolotāja, ka Jūsu bērns:

- **uzvedas agresīvi,**
- **nerunā,**
- **nepatīk spēlēties ar citiem bērniem vai tml.**

Savlaicīgi, jautājiet savam ģimenes ārstam pēc palīdzības, lai **pēc iespējas agrāk** atklātu sava bērna patieso iemeslu šādām darbībām un novērstu psiholoģiskus pārdzīvojumus turpmākajās skolas gaitās.

BĒRNA ATTĪSTĪBA 6-7 GADU VECUMĀ

Motorā attīstība un koordinācijas spējas: prot labi noturēt līdzsvaru; ir ar labi attīstītu acu-roku koordināciju, kas ļauj pārzīmēt pēc parauga un norakstīt burtus; labprāt piedalās grupu/komandu spēlēs.

Domāšana un uztvere: pazīst lielāko daļu burtu, sauc kopā zilbes, vārdus, saprot daudzumus, prot skaitīt vismaz līdz 10; zina nedēļas dienas un gadalaikus; izprot jēdzienus: vakar, šodien, rīt; var nosaukt visus četrus gadalaikus; atšķir labo un kreiso pusi; var atrast kopīgo un atšķirīgo dažādiem priekšmetiem.

Uzmanības koncentrēšanas spējas: spēj koncentrēt uzmanību viena uzdevuma veikšanai vismaz 10 -15 minūtes; prot sagaidīt savu kārtu, lai izteiktu savas domas.

Emocionālā un sociālā attīstība: pietiekami patstāvīgs, lai spētu pats apģērbties, aiziet uz tualeti; spēj sekot skolotāja / audzinātāja norādījumiem; lielā mērā spēj kontrolēt savu uzvedību.

IETEIKUMI VECĀKIEM (6-7) :

- Lai bērns varētu sekmīgi uzsākt skolas gaitas, viņam līdz 7 gadu vecumam būtu jāsasniedz atbilstošs intelektuālās un emocionālās attīstības līmenis.
- Pretējā gadījumā skolas gaitu uzsākšana var būt apgrūtināta, un tas var atstāt ietekmi uz bērna mācību sasniegumiem vēlāk.
- **Ja Jums ir aizdomas**, ka Jūsu bērns vēl nav pietiekami nobriedis, **lai uzsāktu skolas gaitas**, ieteicams konsultēties ar speciālistu. Lai izvērtētu, kāda mācību programma ir piemērotākā Jūsu bērnam, ja viņam ir kādas speciālas izglītības vajadzības, ir ieteicams vērsties pašvaldības pedagoģiski medicīniskajā komisijā.
- **Svarīgi ir negaidīt brīnumus**, ka bērnam iepatiksies lasīšana vai rakstīšana, vēlams laicīgi izprast bērnu “nevēlēšanās” iemeslus, lai sniegtu tam atbilstošu palīdzību un veicinātu bērnu attīstību.
- Pēc nepieciešamības- **ATKĀRTOTAIS MĀCĪBU GADS!**

GALVENAIS, lai bērns apgūtu mācīšanās PAMATPRASMES, kuras apgūst tieši šajā vecumposmā (*lasīšana, rakstīšana, rēķināšana u.t.t.*)

BĒRNA ATTĪSTĪBA 8-11 GADU VECUMĀ

Motorā attīstība un koordinācijas spējas: arvien labāk attīstās motorā koordinācija; spēj rakstīt arvien mazākus burtus.

Domāšana un uztvere: nostiprinās (kļūst automātiskas) lasīšanas un rakstīšanas iemaņas; apgūst matemātikas pamatiemaņas; spēj uztvert un saprast loģiskas sakarības, saistībā ar konkrētām situācijām.

Sociālā un emocionālā attīstība: sāk arvien labāk apzināties sevi un savas spējas; draudzējas ar citiem bērniem; labprāt piedalās komandu spēlēs; vecākus un skolotājus uzskata par autoritātēm; piedalās ģimenes pasākumu plānošanā.

IETEIKUMI (8-11)

- **Savlaicīgi sniegtā pedagoģiskā palīdzība** var dot pozitīvus rezultātus bērnu matemātikas, valodas/rakstītprasmju apgūvē, **ja tiek veikta padziļināta izpēte, dažādu iemeslu un cēloņu noskaidrošana**, pirmsskolas izglītības iestādes un skolas atbalsta komandas speciālistu palīdzība un skolēnu attīstības novērtējums dinamikā.
- Ir trauzlā robeža no «...gan jau viss būs kārtībā» no «...varbūt der konsultēties ar citiem speciālistiem».
- Ir pierādīts, ka jebkura domāšanas darbība, īpaši **valodas attīstība, ir jāapgūst pirm skolā vai sākumskolas pirmajā posmā**, pretēja gadījumā korekcijas darbs būs grūts vai pat neiespējams.
- Jo ātrāk precizēs un apzinās vajadzības, jo savlaicīgāk bērns saņems nepieciešamo palīdzību un **mācību process kļūs veiksmīgāks**.

PUSAUDŽA ATTĪSTĪBA 12-16 GADU VECUMĀ

Pusaudžu emocionālā labklājība ļoti lielā mērā ir atkarīga no viņu attiecībām ar vecākiem. Ja tās ir labas un emocionāli atbalstošas, tad pusaudžiem ir tendence gūt labākas sekmes skolā, aktīvi iesaistīties ārpusskolas aktivitātēs un izvairīties no negatīvām ietekmēm.

Savukārt tie pusaudži, kuriem nav izveidojušās labas attiecības ar vecākiem, cieš no pazemināta pašvērtējuma, kā arī bieži iesaistās riskantā uzvedībā un atkarību izraisošu vielu lietošanā. Papildus vecāku ietekmei uz pusaudžu labklājību, svarīga loma ir arī brāļiem un māsām, skolotājiem un citām pozitīvām autoritātēm.

PUSAUDŽA ATTĪSTĪBA 12-16 GADU VECUMĀ

Domāšana:

- sasniedz briedumu domāšanā, pakāpeniski iemācās analizēt rīcību un tās sekas;
- attīsta kritisku domāšanu un attieksmi.

Emocionālā un sociālā attīstība:

- vienaudži un draugi ir ļoti svarīgi, bet tikpat nozīmīgas ir emocionālas attiecības ar vecākiem;
- veido ciešas draudzības;
- iesaistās domubiedru grupās, tendence pakļauties grupas noteikumiem un vērtībām;
- mācās veidot attiecības ar pretējo dzimumu;
- sāk analizēt savas izjūtas un emocijas, svarīga iespēja pabūt vienam;
- bieži protestē pret vecāku un citu pieaugušo autoritāti;
- grib kļūt neatkarīgāki un patstāvīgāki.

BŪTU IETEICAMS VĒRSTIES PIE SPECIĀLISTA, JA PUSAUDZIM IR:

- izteiktas grūtības piedalīties grupu darbos, nepatika komunicēt ar citiem klases biedriem;
- tendence izvairīties no lasīšanas/rakstīšanas, matemātikas uzdevumu veikšanas, ieraujas sevī, sāk kavēt stundas;
- izteiktas uzvedības problēmas - klaiņošana, skolas kavējumi, nenakšņošana mājās;
- atkarību izraisošu vielu lietošana;
- ilgstoši nomākts garastāvoklis, miega traucējumi, izteikumi par pašnāvību;
- strauja sekmju pazemināšanās;
- ilgstoša nevēlēšanās kontaktēties ar vienaudžiem.

IETEIKUMI PUSAUDŽA VECĀKIEM

- Ir jānovērtē un jāsaprot “*pēc iespējas agrāk*” atšķirība vai bērns ir “slinks” vai viņš vienkārši nespēj un viņam “ir par grūtu”.
- Pievērsiet uzmanību tam, kā pusaudzis mācās, kur ir grūtības, kādas tās ir, lai savlaicīgi pamanītu netipiskas vecuma posma attīstības īpatnības vai iespējamus uzvedības/mācīšanos traucējumus un uzsāktu veiksmīgu sadarbību ar speciālistiem.
- Pusaudžu vecuma attīstības īpatnībām bieži vien papildus parādās arī netipiskas attīstības īpatnības (agresīva, demonstratīva, izaicinoša uzvedība, depresija, domas par pašnāvību, nepietiekami mācību sasniegumi u. c), kas var pāriet garīgās veselības un citos psiholoģiskos, pedagoģiskos traucējumos.
- Pusaudžiem savā attīstībā ir svarīgi nepiedzīvot neveiksmes skolas gaitās, tās var atstāt nepatīkamas sekas un izraisīt depresiju un dažādas citas neirozes.

VECĀKU ATBALSTS BĒRNAM MĀCĪBU PROCESĀ

- Palīdzība pašapkalpošanās sfērā un **mudināt uz patstāvību** (*pašam apģērbties, sakārtot mantas u.t.t.*).
- Palīdzība emocionālajā sfērā (*uzmundrināt, palīdzēt noticēt saviem spēkiem u.t.t.*).
- Jānodrošina bērnam pienācīga aprūpe un ārstēšana, ja tā nepieciešama, un būtu jāķļūst par sava bērna ekspertiem, pamanīt jebkuru izmaiņu bērna attīstībā.
- Liela nozīme ir pozitīvai sadarbībai ar speciālistiem, skolotājiem, kuri strādā ar bērnu ikdienā. Svarīgi ir vecākiem saņemt sapratni un atbalstu problēmu risināšanā.
- Vecāku uzdevuma būtība ir būt pieejamiem, gataviem atsaukties, lai savu bērnu iedrošinātu, un atrasties viņam līdzās, **taču tas jā dara tikai tad, ja patiešām rodas nepieciešamība-nedarīt bērna vietā!**

EMOCIONĀLAIS ATBALSTS

- Patstāvīga bērna sadarbība ar pieaugušajiem cilvēkiem
(vecākiem, vecvecākiem, pedagogiem u.t.t.t.).
- **ĻOTI svarīgs ir pieaugušo personiskais piemērs, pieklājības ieaudzināšana.**
- Vienotas prasības ģimenē, skolā.
- **Nepieciešama pozitīva pieeja darbam ar bērnu un spēja motivēt un iedvesmot, balstoties uz viņa stiprajām pusēm, nevis uz bērna trūkumiem.**
- Jāpalīdz soli pa solim vest bērnu pa attīstības pakāpieniem, atklājot potenciālās iespējas mazajā cilvēkā.
- Palīdz uzslavas, pamudinājums.
- Balva-kopīgi pasākumi, pienākumu uzticēšana, uzslavu «sienas» veidošana u.c.
- Dienas gaitas/uzvedības robežu ievērošana.
- Iepriekšēja bērna sagatavošana nākošajai dienai, piemēram, rītdienas pasākumam, neierastai vai neplānotai darbībai u.t.t.

**BĒRNAM IR JĀJŪTĀS
DROŠĪBĀ!**

SKOLAS SPECIĀLISTU ATBALSTS.

IZGLĪTĪBAS PSIHOLOGA PIENĀKUMI:

Skolēnu
psiholoģiskā
izpēte, t.sk.
novērošana
mācību stundās
un ārpus tām.

Skolēnu
sociālpsiholoģiskās
vides izpēte;
skolēnu, vecāku un
pedagogu
konsultēšana
skolēnu psiholoģisko
problēmu gadījumos.

Atzinumu
sagatavošana,
ieteikumu
izstrādāšana
pedagogiem un
vecākiem atbalsta
sniegšanai.

Profilakses
pasākumu
nodrošināšana:
skolēnu vecāku un
pedagogu
izglītošana
psiholoģijas
jautājumos.

SKOLAS SPECIĀLISTU ATBALSTS.

SPECIĀLĀ PEDAGOGA PIENĀKUMI:

Individuālās
konsultācijās palīdz
mācīt lasīt, rakstīt,
rēķināt paralēli
mācību priekšmetu
skolotāja darbam.
Veic attīstības
traucējumu
korekcijas darbu.

Izstrādā ieteikumus
pedagogiem un
vecākiem atbalsta
sniegšanai.
Atbalsts skolotājiem
INDIVIDUĀLO PLĀNU
VEIDOŠANĀ.

Veic skolēnu izpēti
un sagatavo
atzinumus citiem
speciālistiem.

Pēc nepieciešamības,
veic pedagogu un
vecāku izglītošanu
bērnu speciālo
vajadzību
jautājumos.

*SKOLAS SPECIĀLISTU
ATBALSTS.*

**LOGOPĒDA
PIENĀKUMI:**

**Pilnveido un
attīsta skolēna
runas un rakstu
valodas apguvi.**

**Veic skolēnu
runas, rakstu
valodas un
lasīšanas iemaņu
frontālo
diagnostiku.**

**Atzinumu
sagatavošana,
ieteikumu
izstrādāšana
pedagogiem un
vecākiem atbalsta
sniegšanai.**

**Veic grupu vai
individuālo darbu ar
izglītojamajiem,
kuriem ir runas vai
rakstu valodas
traucējumi; konsultēt
izglītojamos, vecākus
un pedagogus runas
vai rakstu valodas
traucējumu
gadījumos .**

SOCIĀLAIS PEDAGOGS

**Sociālais
pedagogs
nodrošina bērnu
tiesību
aizsardzību.**

**Diagnosticē
bērnu
socializācijas
grūtības.**

**Palīdz rast risinājumu
situācijai, kādā nonācis
skolēns, ja par to liecina
negatīvas izmaiņas skolēna
uzvedībā – mācību sekmju
pasliktināšanās, konflikti ar
skolas biedriem vai
pedagogiem, slikta uzvedība,
stundu kavēšana,
klaiņošana, skolas biedru
pāri darījumi u.c.**

**Apzina ģimeņu
sociālās un
ekonomiskās
problēmas un to
ietekmi uz bērnu
un jauniešu
sociālās dzīves
kvalitāti. u.c.**

PEDAGOGA PALĪGI

Veic individuālo darbu ar skolēniem, lai izskaidrotu nesaprotamo mācību vielu. Māca –mācīties!

Rada bērnos motivāciju mācīties un attīstītu sadarbības un komunikācijas prasmes.

Kopīgi ar mācību priekšmeta skolotāju plāno veicamo darbu stundā – stundas mērķus, mācāmo vielu, izmantojamās mācīšanas metodes, sagatavo materiālus.

Kopīgi ar audzinātāju veic skolēnu attīstības dinamikas izpēti un papildina ierakstus individuālajā plānā u.c. pienākumi.

ĀRPUSSKOLAS ATBALSTS

Dažādi ārsti, speciālisti, kuri var sniegt atbalstu, konsultēt, veikt citus izmeklējumus (bērnu neirologs, psihiatrs, fizioterapeits u.c.).

Pieejamie interneta resursi, pašizglītošanās, informācijas ieguve.

Latvijas Autisma apvienība www.autisms.lv, Latvijas Disleksijas biedrība www.disleksija.lv
<https://www.uzvediba.lv/> (bezmaksas materiāli, vebināri u.c.)

<https://www.youtube.com/> **NIKITA BEZBORODOVS (bērnu psihiatrs)** u.c.

Dažādi izglītības centri.

Liepājā centrs@lip.lv, 20253750, 22006088.

Kuldīgā Izglītības un atbalsta centrs, biedrība «Pērļu māja», kurā notiek Montessori nodarbības, lasītprasmes un matemātisko prasmju attīstošās nodarbības, speciālā pedagoga nodarbības. Pieteikšanās pa tel. 26226595.

BĒRNU NEIROLOGS

Tas ir ārsts, kurš specializējies nervu, galvas un muguras smadzeņu – to apvalku un asinsvadu slimību diagnostikā un ārstēšanā. Bērnu neirologs veic bērna profilaktisko apskati, novērtē bērna normālo fizisko (runa, kustība, koordinācija, līdzsvars, stāja, gaita) un garīgo attīstību, kā arī kustību aktivitāti un runas attīstību attiecīgajos vecumposmos. Ārsts konsultē vecākus par bērna psihomotoro attīstību, iedzimtām vai iegūtām neiroloģiskajām slimībām, par ārstēšanos pēc traumām.

KAD IR NEPIECIEŠAMA BĒRNU NEIROLOGA KONSULTĀCIJA?

Ja nepieciešama profilaktiskā apskate, lai novērtētu bērna fizisko un garīgo attīstību.

Galvassāpes un reiboņi.

Neirotiski stāvokļi
(spaidu kustības, piemēram, acu mirkšķināšana, stostīšanās u.c.).

Uzvedības traucējumi
(nemotivētas histēriskas reakcijas, elpas aizsīšanās raudot, bērnu depresijas utt.).

Saskarsmes grūtības.

Miega traucējumi
(nakts enurēze, klaigāšana, staigāšana, zīdaiņu nakts miega problēmas).

Epilepsija.

Uzmanības deficīta sindroms.

Hiperaktivitātes sindroms.

Mācīšanās traucējumi.

Neskaidras lēkmes
(ģīboņi, migrēna, krampji).

Centrālās nervu sistēmas asinsvadu slimības.

BĒRNU PSIHIATRS

specializējās:

- bērnu emocionālo un uzvedības traucējumu diagnostikā,
- ārstēšanā,
- profilaksē.

KONSULTĀCIJA VAR BŪT NEPIECIEŠAMA ŠĀDOS GADĪJUMOS:

- problēmas ar uzvedību,
- ir valodas attīstības traucējumi,
- ir mācīšanās grūtības,
- bērns ir pārāk bailīgs, nedrošs, raudulīgs,
- ir nenoturīga uzmanība,
- bērns ir pārlieku aktīvs,
- biežas garastāvokļa maiņas,
- izteicieni par dzīves jēgu vai paūž pašnāvības draudus,

- miega un apetītes traucējumi,
- norobežojas no apkārtējiem,
- uzvedības un personības pārmaiņas, kas agrāk nav bijušas raksturīgas,
- urīna un fēču nesaturēšana,
- dažādas nepatīkamas sajūtas ķermenī, kurām nav fiziska pamata,
- pārciesta smaga emocionāla vai fiziska trauma.

KĀ SAGATAVOTIES VIZĪTEI PIE SPECIĀLISTA

- Skolas raksturojums, kur audzinātāja apraksta situāciju/novērojumus, jo vecāki sava bērna uzvedību skolā/bērnudārzā neredz.
- Skolas atbalsta speciālistu rakstisks atzinums (*pēc vajadzības-psihologs, logopēds, speciālais pedagogs, sociālais pedagogs*)
- Ja nav īstas skaidrības par bērna fizisko veselību, ieteicams ņemt līdzi izrakstus no bērnu ārstiem, speciālistiem, citus izmeklējumu rezultātus.

Norise.

Sarunā ar bērnu, viņa vecākiem tiek noskaidrotas sūdzības un izvērtēti simptomi.

Ārsts izskata iesniegtos dokumentus, izmeklē bērnu un izsniedz slēdzienu par veselības stāvokli.

Ja nepieciešams, tiek nozīmēti medikamenti, diagnozes precizēšanai – izsniegts norīkojums pie citiem speciālistiem un/vai papildus izmeklējumiem.

KULDĪGAS 2.VIDUSSKOLAS IZGLĪTĪBAS PROGRAMMAS

1.-9.klasei

- Pamatizglītības programma (kods 21011111)
- Speciālās pamatizglītības programma izglītojamajiem ar valodas traucējumiem (kods 21015511)
- Speciālās pamatizglītības programma izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem (kods 21015611) u.c. programmas

➤ Pirmskolas izglītības programma

(kods 01011111)

➤ Speciālās pirmskolas izglītības programma izglītojamajiem ar jauktiem attīstības traucējumiem

(kods 01015611)

Kopīgais:

- visi mācās pēc vienotas PAMATIZGLĪTĪBAS programmas,
- pēc vienotiem standartiem,
- piedalās Valsts pārbaudes darbos un eksāmenos,
- beidzot 9.klasi, visi saņem vienādas nozīmes beigšanas apliecību.

Atšķirīgais-

(speciālās pamatizglītības programmās)

Iespēja bērnam saņemt lielāku mācīšanās **atbalstu:**

- mācības klasē ar mazāku skolēnu skaitu,
- var izmantot dažādas atgādnas,
- palīdz skolotāju palīgi,
- papildus nodarbības pie skolas speciālistiem,
- lēnāks darba temps u.c.

MŪSU SKOLA- MŪSU MĀJAS

JEB IEKĻAUJOŠĀ SKOLA VISIEM BĒRNIEM!

Iekļaujoša skola piedāvā ikvienam bērnam mācīties kopā ar saviem vienaudžiem drošā un labvēlīgā mācību vidē.

SECINĀJUMS!
Katram bērnam ir savu spēju robeža.

MŪSU kopīgais uzdevums-
atbalsta sniegšana gan **talantīgajiem skolēniem**, gan **skolēniem ar mācīšanās un uzvedības grūtībām**, gan **pārējiem skolēniem**, lai **KATRS PIEPILDĪTU SAVU « ZINĀŠANAS un SPĒJU TRAUKU»!**

Iekļaujošā skola nodrošina Jūsu bērna vajadzībām un spējām atbilstošu apmācību.

Piemēram, salīdzināsim bērna spējas ar ūdens traukiem.

1 litra traukā var ieliet litru, spainī 10 litrus. Būtu bezjēdzīgi mēģināt 1 l traukā ieliet 10 l ūdens un diezgan vieglprātīgi ieliet spainī TIKAI 1 l ūdeni.

LAI MUMS IZDODAS VEIKSMĪGS MĀCĪBU PROCESS- AR MĪLESTĪBU, SAPRATNI UN PRIEKU!

Sagatavoja: direktores vietniece izglītības jomā:

Inita Embrekte.

